

«La raó de ser dels cristians és el Misteri del “pa partit i compartit”»

Entrevista a monsenyor Jaume Camprodon, bisbe emèrit de Girona, per Josep Herrero

ENGUANY PUBLIQUEM EN CADA NÚMERO UNA ENTREVISTA vinculada a la celebració del cinquantè aniversari del Concili Vaticà II. En aquesta ocasió, l'entrevista s'ha convertit en unes reflexions escrites de qui de 1973 a 2001 fou bisbe de Girona. Va tenir la responsabilitat del ministeri episcopal en un moment en què la recepció del Concili Vaticà II havia perdut l'embranzida i es començaven a viure alhora situacions de crisi i de consolidació de noves realitats pastorals. Des del seu recés a la residència de les Germanetes dels Pobres de Girona ens ofereix el testimoni d'una visió creient i esperançada de la nostra Església en una etapa del seu camí vers el Regne.

1. Des de la perspectiva que donen els anys, l'anomenada crisi postconciliar era de preveure. A part de les circumstàncies viscudes a casa nostra, la transició política i l'impuls de la societat de consum, hi ha un fet inherent a la mateixa naturalesa de l'Església que no s'ha posat en relleu com calia. Em refereixo a la necessitat de conversió des de les arrels. Si ja és difícil la conversió personal —de la ment i del cor—, molt més ho és quan es tracta d'una col·lectivitat. En el discurs inaugural, Joan XXIII parlava d'un Concili pastoral. No es tractava de condemnes, camp més aviat reservat als experts, sinó de transmetre el missatge cristià de vida d'una forma adequada a la societat canviant d'avui. Ens plaïa la paraula *aggiornamento*, sense pensar gaire que la posada al dia del Papa exigeix conversió.

2. La primera Constitució aprovada va ser «Sacrosantum Concilium», que tracta «de la Sagrada Litúrgia». A casa nostra fou rebuda amb els braços oberts. A Catalunya la terra estava abonada gràcies a persones expertes que hi treballaven des de feia anys, i al monestir de Montserrat, que era un focus il·luminador. La segona, l'any següent, sobre l'Església, «Lumen Gentium», no tingué tant ressò, tot i que és el centre del misteri de l'Església. «Església, què dius de tu mateixa?», es pregunta el Concili. La Constitució posa a la base el Misteri de l'Església: l'Església «Sagrament de Jesucrist» i l'Església «Poble de Déu» constituït per tots els batejats. Un bon empresari sap que, perquè l'empresa rutlli, cal que, des de qui ocupa el primer lloc fins al qui manja l'escombra, tots se l'han de sentir seva. Després vindran les responsabilitats pròpies de cada branca i de cadascú. S'estudiarà la missió, el ministeri de la Jerarquia, els camps específics del laïcat i la vocació peculiar dels religiosos. Un cop els Pares conciliars a casa, es treballa amb il·lusió en tots els camps.

El bisbe no era un delegat del Papa, sinó vicari de Jesucrist, «*cum Petro i sub Petro*». Llegim en la Constitució esmentada: «Els bisbes han de governar les Esglésies particulars a ells encomanades com a vicaris i ambaixadors del Crist» (27). La col·legialitat en Col·legi Apostòlic, amb el successor de Pere, és un fet, per més que no s'acabi de trobar el sistema d'engatjar-la, llevat de quan es tracta d'un concili universal. Tanmateix s'han fet passes endavant a través dels sínodes universals. En el mateix capítol, a part dels organismes i consells establerts, hi llegim, referint-se a alguns laics: «fills de Déu com són, són germans en Crist, i tenen el dret, i fins i tot el deure i —segons llurs ciència i capacitat— l'obligació de manifestar llurs punts de vista sobre la bona marxa de l'Església» (LG37). No pel fet de ser ordenat el bisbe rep una ciència infusa, sinó que continua amb les limitacions humanes d'abans.

3. El laïcat. En el decret sobre les Missions, de què en alguns aspectes resulta una clara síntesi la «Lumen Gentium», llegim: «L'Església no és verament fundada ni viu de ple, ni és signe perfecte del Crist entre els homes, si no hi ha un laïcat pròpiament dit treballant

de conjunt amb la Jerarquia. Perquè l'Evangelí no pot ser pregona-ment viu plantat en els esperits, en la vida i en el treball d'un poble sense la presència activa dels laics» (AG21). Fixem-nos, tanmateix, que no diu si es tracta de molts o pocs. El fet de la laïcització actual no ens ha de fer oblidar la gran labor dels seglars. D'entrada, el testimoni personal i col·lectiu genuí de l'evangelí. No per tenir un paper qualificat en l'Església es pot passar per alt. El testimoni en les relacions socials i de veïnatge, els moviments especialitzats, tot i que més d'una vegada s'han observat amb mirada suspecta sense valorar-ne degudament la situació difícil; la labor en el camp eclesial: consells pastorals, catequesi a diferents nivells i modalitats, els grups d'estudi d'evangelí a fi de basar la vida en la paraula de Déu, els moviments per a l'atenció als malalts... Hi trobem una relació inacabable. L'esclat actual de Càritas deu no poc a les responsabilitats promogudes pel Concili. El Concili és aquí i continua donant fruits, encara que no tants com desitjaríem.

4. La situació actual ens pot portar a una mirada pessimista. El Concili és realista. En el decurs dels anys m'ha fet molta llum l'apartat que trobem en el decret «Ad gentes» sobre l'activitat missionera de l'Església. És un apartat que sembla escrit avui per a nosaltres. «Els grups on s'escau l'Església sovint es transformen del tot per causes diverses, talment que en surten situacions completament noves. [...] A més a més, els fets nous són a vegades de tal mena que deixa d'existir durant una temporada la possibilitat de proposar de dret i de seguida la proclamació de l'Evangelí.» Llavors, direu, ens pleguem de braços fins que passi el temporal? De cap manera. El text continua: «Llavors els missioners poden i han de donar, pacientment, assenyadament i ensems amb una gran confiança, si més no un testimoni de la caritat i la beneficència de Crist, i *d'aquesta manera preparar els camins del Senyor i fer-lo present d'alguna manera*» (Ad gentes, 6). En una de les allocucions de final del Concili (a través dels discursos de Pau VI se n'endevina l'ànima), el Papa es fa la pregunta: «Què dirà la història sobre el nostre temps referent a l'Església? *Que la resposta sigui: Estimava!*» Tant de bo aquest amor transformi la mateixa Església i la converteixi en una

Església dels pobres, en una Església pobra per a poder identificar-la més amb el seu fundador i guia. No oblidem que l'Església és Sagrament de Jesucrist. Cinquanta anys més tard el pronòstic del temps continua bufant en la mateixa direcció. És de capital importància que el missatge cristià respongui no sols a una Església dels pobres, sinó a una Església pobra. L'època de les sumptuositats, de les catedrals, de les desfilades de mitres..., ja està a la posta. Els cristians som enviats a donar raó de la nostra esperança pels camins polsosos de Betlem, de Galilea i dels nostres pobles i ciutats. Jesucrist ha plantat la càtedra en un món esplèndid però corcat pel sofriment.

5. En restablir-se el diaconat permanent el Concili obre un nou camí d'accés al ministeri ordenat, la qual cosa suposa un enriquitment. Tanmateix la sequera de les vocacions demana més. Aquests darrers anys s'està donant missió pastoral a religiosos, religioses i laics o laiques per facilitar amb regularitat trobades de pregària, com les celebracions de la Paraula, sobretot els diumenges, «el dia del Senyor», d'acord amb les directrius corresponents, trobades per a animar grups en la fe i mantenir els lligams de la caritat necessaris tothora. Cal, però, des del principi, tenir molt en compte evitar l'escull del clericalisme en què s'ha caigut en èpoques passades: un grup tancat i que sovint s'ensenyoreix d'una parcel·la a tall de propietari. Convé que la persona que ha rebut la missió pastoral es mantingui en un grup obert tant pel bé personal com dels que són objecte de l'esmentada missió.

6. Finalment unes ratlles breus sobre el Concili Provincial de la Tarraconense. De passada cal dir que massa gent d'Església i de fora de l'Església cregué que l'estrella del Concili seria la creació de la Conferència Episcopal de la Tarraconense, quan ni figurava entre els temes i el mateix que va promoure la idea, el bisbe Antoni Deig, havia dit moltes vegades: «Jo vaig aixecar la llebre però no seré jo qui la mataré.» Anècdotes a part, diré que el vaig viure molt seriosament. Es tractava de concretar a casa nostra alguns aspectes del Concili Ecu-mènic. Manté la seva actualitat i és bo fullejar-lo de tant en tant. En deixo dues mostres com a testimoni. Sobre la sol·licitud dels més po-

bres i marginats: «Revifar la tradició, tan intensament viscuda en els primers segles de l'Església, de vincular visiblement la celebració de l'Eucaristia amb la caritat fraterna, insistint de manera peculiar en la relació entre la Fracció del Pa i la comunió cristiana de béns» (77). I en la proposició primera (d) llegim una proposta que dóna molta pau: «És des de l'experiència personal i comunitària de la salvació de Déu, que comunica pau, serenor i goig profunds, en confluència amb el dolor i amb el pes del viure humà, que podem esdevenir encomanadors de la bona notícia als homes i dones amb els quals la vida ens fa trobadissos. Per això cal descobrir, contemplar, estimar, agrair i celebrar la presència i l'obra de Déu en cada persona, que es dóna abans que nosaltres hi arribem. Aquest reconeixement de la iniciativa gratuïta de Déu podria apaivagar el neguit que neix del nostre protagonisme errat.»

He començat recordant la bona acollida de la Constitució sobre la Litúrgia. La vàrem rebre amb els braços oberts. No en perdem la memòria, perquè contemplant-ho ara amb la perspectiva i l'experiència de mig segle el que ens cal ara es recordar que *la màxima raó de ser dels cristians en el món és continuar el Misteri del «pa partit i compartit», assimilant-nos al Mestre.*